

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. De primis qualitatibus tanquam proprietatibus elementorum
in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DIFFICULTAS I.

*De Elementis tanquam principis
missionis.*

ASSERO I. Principia missionis esse Elementa.

RATIO. Quia, ut videbimus infra, per ordinem ad mistum definiuntur. Quando autem Aristoteles secundo de Generatione textu 21. censet ex igne nihil generari, præcipue cum non appareat quo modo ignis, in fundo maris contineri possit, in quo tamen continentur mista, intelligendus erit, quod negat ex igne in temperato generari quidquam. Virtute autem, etiam in fundo maris potest contineri ignis, quia v.g. continentur exhalationes calidæ.

ASSERO II. Elementum rectè describi ex 1. Cæli textu 31. quod sit corpus, in quod alia corpora dividuntur, quod inest potentia aut actu, ipsum autem est indivisibile in diversa specie: Dicitur corpus sine addito, quia supponit pro principali, hoc est pro corpore completo, per quod a ratione elementi excluditur materia & forma, quæ sunt potius corporis. Dicitur debere inesse actu, ut cum de facto est mistum, vel in potentia, quia elementum dum non est in misto, dicit ordinem & potentiam, ut in illo sit.

Ariaga definit aliter elementa & dicit: Elementum esse corpus substantiale, exigens duas ex primis qualitatibus. Cæterum videtur prior definitio retinenda. Tum quia est Aristotelica, & defendi potest. Tum quia definitio Ariagæ substantiam, per ordinem ad accidentia describit. Tum quia nihil in contra obijcitur, quod solvi commodè non possit. Quando autem dicitur inintelligibile esse, quomodo elementum non dividitur in diversa specie; intelligi hoc debet, quod non dividatur in diversa specie corpora completa, dividitur enim de facto in materiam & formam substantialem, ex secundo de generatione textu 54. & tertii Metaph. textu 17. Et ratio est, cur habeant materiam & formam substantialem elementa, quia alias aqua calefacta, non posset se reducere in pristinum frigus, quia non haberet principium reducendi se ad illam, hoc enim principium non est materia ipsa, quæ est indifferens ad formas. Ergo debet esse forma substantialis, quæ ipsa cum sit materialis, non potest esse sine subjecto, quod est materia. Quamvis autem elementa sint sibi contraria, non sequitur illa debere definiri per ordinem ad accidentia, possunt enim habere contrarietatem radicalem, oriundam ab ipsis formis, licet contradictio formalis & proxima, sit ratione accidentium.

ASSERO III. Esse quatuor elementa: **RATIO** prima adfertur solet ex loco elementorum, quia datur elementum quod est levissimum, & altissimum locum occupat, & hoc est ignis, gravissi-

imum, occupativumque loci infimi, & hoc est terra. Ergo debent dari elementa. Prope summum; & hoc erit aer: Prope infimum; & hoc erit aqua.

Hæc ratio non convincit. Cur enim non poterit dari aliud propius propè summo, & propius propè infimo, & sic consequenter.

SECUNDA RATIO est. Quia sunt quatuor Combinationes utiles primarum qualitarum.

Hæc ratio non convincit. Quia negatur a combinatione utili qualitarum, numerum elementorum pendere, sed a formis illorum substantiis. Cur item non posset esse elementum contentum nonnisi una qualitate. Cæterum prior ratio habet fundamentum 7. Cæli textu 34. independentem ab autoritate.

TERTIA RATIO numeri elementorum est ipsa experientia, quatuor ostendens nobis illa dari. Non implicant tamen plura in alio rerum ordine.

DIFFICULTAS II.

De primis Qualitatibus tanquam proprietatibus elementorum in Communi.

ASSERO I. Proportionaliter ad definitionem principiorum Physicorum bene describi primas qualitates. Quæ neque ex aliis, neque ex se mutuo fiant, sed ex ipsis oriuntur cæteræ.

RATIO ASSERTI. Quia hæc descriptio convenit omnibus, solis & semper qualitatibus primis. Dicitur, quod qualitates non fiant ex aliis, ut excludantur colores extremi. Albus & niger, a ratione primarum qualitarum, cum illi ipsi fiant, ut dicitur, ex certa attemperacione primarum qualitarum. Sub Ly autem ex aliis intelliguntur qualitates, seu similia accidentia, indubiè enim licet non promanent qualitates primæ ex aliis qualitatibus, promanare possunt qualitates a substantiis. Aqua v.g. se reducit ad frigus. Astra influunt siccitates, humiditates &c. Dicitur, quod non fiant ex seipsis, intellige per se loquendo. Hinc quando calor causat siccitatem, id non fit per se, sed tantum partes humidæ resolvendo, in quas resolutas, facilius intrat siccitas. Accipiuntur autem istæ qualitates in supposita materia, h. e. prout deserviunt generationi & transmutationi. Hinc quia qualitas magnetica, non deservit venerationi, prima qualitas non nominatur. Addo quod quando dicitur, quod ex primis qualitatibus oriuntur reliquæ qualitates, non est necesse, ut nonnisi certo subjecto attribuantur; quia sicut ipsa temperameta qualitarum sunt varia, sic & secundæ qualitates variz, variisque subjectis propriæ sunt. Addo denique, appellari istas qualitates primas non absolute, sed inter qualitates generationi & transmutationi servientes. Quia ratione etiam densitatem & raritatem principiant. Nam raritatem

tatem principiat calor vel aer, densitatem siccitas vel frigus.

ASSERO secundò. *Quatuor esse primas qualitates, scilicet frigus, calorem, humiditatem, siccitatem.*

RATIO numeri est, à definitione ad definitum, quia scilicet non possunt ostendi plura, quæ neque fiant ex se, neque ex aliis, & ex illis cætera.

ASSERO tertio. *Ponendas infra definitiones primarum qualitatum, non esse quidem exactas, bene tamen rem explicare.*

CALOR, est qualitas congregans, ea, quæ sunt ejusdem speciei, disgregans autem ea quæ sunt diversæ speciei. Certè enim calor duos certos globulos inter se unit; secernit autem scoriam ab auro; per hoc tamen non nego, quòd per accidens fieri possit, ut dissipet calor etiam homogenea, findit enim vitrum, temperamentum illius dissolvendo, & consumendo partes continuationi necessarias; vel quia vult illud rarefacere; & quia cætera desunt ut majorem locum occupet vitrum, diffindi debet, nomine autem homogeneorum, non solum veniunt ea, quæ habent eandem speciem, sed etiam quæ habent eandem raritatem, levitatem, adeoque vim idem præstandi.

FRIGUS, est qualitas prima contraria, tam homogeneorum quam heterogeneorum congregativa. Ostendit hoc experientia. Videmus enim quòd in glacie omnia frigore coagmententur. Quamvis autem frigus & calor sint contraria, non obest quominus secundarios effectus hoc est congregare, eosdem habeant, diversa tamen id ratione præstat calor, diversa frigus, nam calor per dissolutionem partium, frigus per constrictionem, per hoc tamen non nego, quòd per accidens disgreget, ut cum extrudit partes necessarias unioni, compressione, vel depascendo humidiores partes, vel expellendo calorem &c.

HUMIDITAS, est qualitas prima contraria, per se reddens subjectum, non facile proprio termino terminabile, facile alieno. Et hoc patet in aqua, quæ terminatur figuræ vasis. Per accidens potest aliquid humidum, non facile alieno termino terminari, v.g. glacies quæ est substantialiter aqua, quia scilicet multum habet exhalationum siccarum. Porro hæc terminabilitas facilis, debet accipi pro activo, ut ita dicam appetitu, illius figuræ acquirendæ. Nam corpora rara, qualis est ignis, sequuntur etiam formam continentem illa, quamvis non appetant id, nec quidquam per se agant, ut se terminent simili termino, ut nihil per se ad hoc agit cinis, lana &c.

SICCITAS, est qualitas prima contraria, per se reddens subjectum, facile terminabile termino proprio, difficile alieno, ut videri est in lapidibus. Quando autem dicunt aliqui marimora sudare, adeoque habere liquiditatem, nec facile

terminari alieno termino, id immeritò assumitur, nam marimora intus non sunt liquida, & aliunde provenit & sudant.

QUÆRES. *An hæc qualitates sint positivæ & distinctæ?*

Quòd frigus & calor sit qualitas positiva, ostendit hoc vel ipsa actio eaque distincta utriusque; quod enim agit positivum est. Quando autem Aristoteles describit frigus per privationem caloris, facit id sua praxi, quæ contrarium minus nobile, appellat privationem nobilioris.

Quod attinet ad humiditatem & siccitatem, negat illas esse positivas Ariaga, contra communem sententiam, quæ retinenda. Ratio, Tum quia id docet Aristoteles 1. de generatione textu 7. secundi de Anima textu 65. 2. de partibus animalium capite 3. secundi de Generatione textu 24. 25. 27. ubi actionem tribuit omnibus primis quatuor qualitatibus, adeoque positivitatem. Tum quia si hæc qualitates non essent positivæ ac distinctæ, id ideo esset quòd humiditas non esset aliud, quam substantia fluida, & siccitas hujus substantiæ privatio. Contra erit. Suppono enim quòd cognoscamus quid sit humidum, quid siccum, quodque id sensu exploremus, quo posito sic urgetur. Quando sensu exploro humiditatem (idem dic de siccitate) vel tunc tango immediate ipsam substantiam fluidam, vel sentio nonnisi frigus vel calorem illius, vel certè sentio Accidens ab his distinctum.

Non primum, quia nonnisi accidentia sub sensu cadunt. Verè autem humiditas cadit sub sensum, non ergo illa erit ipsa rei substantia.

Non secundum. Quia revera idem corpus manens idem, nunc est frigidum & tunc calidum, condistinguitque sensus tunc fluiditatem permanentem, quòd si tunc sentitur aliquid quod Accidens, voca illud ut volueris, hoc ego humiditatem esse volo. Tum quia vino consecrato manet postea humor vini. Ergo apparet illum non identificari vino. Neque dicas illic manere fluxibilitatem vini, cur enim multiplicabis entia, & loco humiditatis fluxibilitatem substitues. Et si dicas per miraculum illic aliquid substitui simile illi fluiditati, certè illud dices accidens positivum distinctum, & quia nulla illius differentia potest ostendi ab aliis naturalibus humiditatibus, etiam illa (nisi divinare velis) accidens erit; & sicut color vini remanens, verè est accidens, ita & fluiditatem illam dicam, verè esse accidens.

DICES primò cum Ariaga, nullum esse fundamentum ponendi ponendi has qualitates esse positivas.

RESPONDETUR. Negando antecedens ob dictas rationes.

† (G)

INSTABIS

INSTABIS. Humiditas & siccitas non sunt activæ qualitates, quia corpora humida non aliter humectant nisi seipsa applicando, effectivè autem nihil producant.

RESPONDETUR. Cum supponatur quodvis elementum posse transmutari in aliud, debent etiam illorum qualitates esse activæ, quomodo enim aer transmutaretur in ignem, cum utrumque corpus sit calidum, si humiditas & siccitas activæ non sunt. quarti item Meter. sum. 2. cap. 3. siccitati coagulatio tribuitur, quod est quoddam agere. Rursus humiditas & siccitas refractæ concurrunt ad alterationem, alteratio autem non fit sine mutua actione. Accedit experientia, quam adducit Oviedo: Quod scilicet si humectetur terra, etsi ponatur supra illam vitrum, vitroque supponatur corpus humiditatis capax, humectabitur magis versus illam partem viciniorem, agit ergo tunc humiditas. Res etiam sicca in locis humido si ponantur, putrescunt. Glaciès item si imponatur in aquam frigidam, dissolvitur, quamvis tardius, quam dissolutio nem non aliud producit, quam humiditas aquæ. Quamvis autem Aristoteles humiditatem & siccitatem appellat passivas qualitates, hoc dicit Aristoteles ad significandum quod non sint ita activæ ac calor & frigus. Quando autem Maurus dicit quæstione 37. ex eo humiditatem & siccitatem esse qualitates non activas, quia definiuntur per quoddam pati, nempe facile terminari proprio termino, vel alieno, id etiam non convincit, nam licet per ordinem ad terminari habeant se passivè, nego tamen his, quibus competit habere se passivè in ordine ad terminari, non convenire actionem, præcipuè cum ipsum posse facile terminari, accipi debeat secundum dicta, pro activo terminari.

In forma argumento allato negatur antecedens, propter experientiam ex Oviedo. Deinde transito illo negatur consequentia. Quia potest humiditas vel habere debilem sphaeram, vel esse alligata in suo modo agendi ad contrarium objecti.

ADDO. Quamvis hæ qualitates non essent activæ, posset aliunde probari illorum positivitas; ex ipsa sensuum experientia, discernit enim sensus inter frigus quale habetur in ferro, & aqua, ab humiditate solius aquæ. Et quamvis humiditas non principiet dolorem, nego quod non moveat sensum; quod autem dicit Ariaga, hominem in se non sentire siccitatem, non probat, quod illa non sit qualitas positiva, quia calor debitus temperamento non sentitur per multos, & tamen est qualitas positiva.

DICES secundò. Ab aqua non potest separari sua humiditas, in corrupta aqua.

RESPONDETUR. Ipsum hoc, quod ostendit nobis fides, in calice consecrato, docet hu-

miditatem immixtæ illic aquæ separari divinitus ab aqua, adeoque illi non identificari. Rursus quantitas separari non potest à subiecto naturaliter, & tamen est positiva qualitas; inseparabilitatem autem illam facit ipsa exigentia formæ substantialis sibi relictæ.

DICES tertio. Sicca humidis applicata, & humida siccis, nihil longo tempore operantur, quod patet in vitro; quia nec humiditas humectat vitrum, nec vitrum exsiccat humiditatem.

RESPONDETUR. Procedere id ex debilitate virium, non autem ex impotentia simpliciter agendi, nam etiam lux est qualitas positiva, quamvis non possit irradiare per opacum, sufficitque quod agat per diaphanum.

DIFFICULTAS III.

De primis qualitatibus elementisque in particulari.

Discurretur hic de debita combinatione qualitatum singulis elementis; Sed prius hoc quaeritur: An debeat utraque qualitas, convenire in summo, an alterutra non nisi poni potest? Si attendatur ad experientiam sensuum, certum est, in unoquoque elemento, dari unam qualitatem quam magis experiamur. Et ita est prædominium in igne caloris, deducimusque ignem in se, vel in aliquo sui, esse alicubi, quia res calet, non autem quia sicca est. Sentimus in terra prædominium siccitatis, &c. Videturque idem & ratio suadere: quia si potest consistere ratio elementi, non nisi cum una qualitate in summo, & cum altera non nisi in excellenti, asserendum id est. Ratio, quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec gradus qualitatum. Rursus si utraque qualitas in summo conveniret, non esset ratio cur aer & terra distinguantur. Utrique enim siccitas & humiditas conveniret. Cæterum nihil in hoc certi posse determinari, idque vel ex eo, quod absolute loquendo, possibile sit elementum cum qualitate utraque in summo; vel cum qualitate non nisi una in summo. Quod autem illæ qualitates etiam in diversis elementis sint ejusdem speciei, probat negativum argumentum. Non sunt multiplicanda entia, nulla etiam experientia, quæ ostendat diversitatem. Sed ad titulum accedendo. *Sic*

Punctum Difficultatis 1.

Quam combinationem primarum qualitatum, habeat ignis.

DICENDUM est: Ignem esse calidum & siccum. Quod ignis sit calidus, experientia ostendit.